

**feiten
en
meningen
uit
de
media-
wereld**

GERDA CAMMAER

PASCALE MILO

EN

WIM VAN DER BIESEN

Op dinsdag 28/11/1989 stond in de BRITSE PERS een nieuwe GEDRAGSCODE te lezen. Deze werd door de hoofdredacteuren van de betrokken kranten uitgewerkt als een reactie tegen de groeiende kritiek op de pers. Ingrediënten zijn het respect voor de privacy, het recht op antwoord, een pleidooi voor een open (en geen slinkse) manier om nieuws te vergaren, het verbieden van betalingen aan criminelen voor hun sensationeel (levens-)verhaal, het verbieden van onnodige verwijzingen naar ras of religie en het aanstellen van een ombudsman die de naleving van dit alles moet controleren. De Britse pers was hoognodig aan zo'n gedragscode toe. Vooral door de populaire kranten werd vaak tegen deze "vanzelfsprekendheden" gezondigd. Onder impuls van het succesblad "The Sun" van R. MURDOCH besteedden zij gaandeweg meer aandacht aan het menselijke en/of sensationele, dan aan het harde binnenlandse, buitenlandse of economische nieuws. Omdat de Persraad ondanks de vele incidenten onvoldoende optrad, had het parlement al een poging ondernomen om de media aan banden te leggen. Uit vrees voor een dergelijke politieke inmenging is nu dus door de perswereld zelf een gedragscode uitgewerkt. Het is nu aan de kranten om aan de verleiding te weerstaan om toch "riooljournalistiek" te blijven aanbieden, omdat het publiek dat nu eenmaal koopt. Tenslotte kan bij debatten over de vrije meningsuiting de steun van het publiek moeilijk gemist worden.

*

Eind november 1989 zette PVV-Voorzitter VERHOFSTADT in een persconferentie de visie van zijn partij op het mediabeleid uiteen. Op termijn ziet de PVV ALLEEN nog PARTICULIERE omroepen in Vlaanderen. 'Opdrachten met een openbaar karakter kunnen aan deze omroepen worden uitbesteed', aldus Verhofstadt. Overigens vinden de liberalen dat de BRT té veel middelen krijgt.

*

Met volgend jaar 15.000 afspeelapparaten in de Belgische huiskamers en zowat 75.000 platen op de boekenplank begint definitief DE OPMARS VAN DE CD-VIDEO. Het gaat hierbij om een nieuwe toepassing van de reeds populaire audiocompact disc met digitale informatie. De platen bevatten naast een geluidssignaal ook een beeld dat simultaan op een gewoon televisietoestel bekeken kan worden. De videoplaatjes zijn goudkleurig (i.p.v. zilver) en bestaan in drie formaten: 12, 20 en 30 cm. diameter, voor respectievelijk 6, 20 en 60 minuten klank en beeld aan één zijde. De platen van 20 en 30 cm. zijn dubbelzijdig afspeelbaar, zodat de maximale speelduur twee uur bedraagt. Het afspeelapparaat, een "combi-player", ziet eruit als een CD-speler (met een grotere lade) en gebruikt hetzelfde afleessysteem met een laserstraal. Het apparaat wordt aangesloten op een televisietoestel of monitor om de beeldinformatie (gewone videobeelden) te kunnen bekijken. Hoewel het nieuwe medium zich uitstekend leent voor clips en ontspanningsmuziek, hebben de platenhuizen ook ambities op het gebied van klassieke muziek. Vooral opnamen van opera's en balletten komen in aanmerking. Gewone concerten lenen zich minder voor een CD-video-versie, aangezien het visualiseren van een concert een moeilijke opgave blijft en de consument vermoedelijk niet telkens dezelfde beeldreportage van een concert wil bekijken. Bovendien vertonen de huidige concertopnamen nogal eens balansproblemen: de klank van de in close-up getoonde instrumentalist is vaak niet te horen via de luidsprekers. In verband met deze problemen denkt men er ook aan om stemmingsbeelden, die in feite niets met de muziek te maken hebben, op de CD-video te zetten, of zelfs een soort "klassieke clips" te maken. Met de CD-video mikt men dan ook duidelijk op een ruimer publiek dan de traditionele klassieke muziek-liefhebber.

*

Begin december 1989 nam prof. Els DE

BENS ontslag als lid van het Comité van Experts van de VLAAMSE MEDIARAAD. Reeds geruime tijd uitte zij kritiek op de werking en de belangenvermenging in het expertencomité: 'Indien de experts zich niet kunnen losmaken van hun achterban en hun deskundigheid ruilen voor dienstbetoon, dan zal de dialoog over het media-beleid wegzinken in touwtrekkerij', aldus De Bens.

*

De Raad van Bestuur van VTM benoemde Leo NEELS, met ingang van 1 januari 1990, tot directeur-generaal van VTM. Neels was raadsman van VTM en is gespecialiseerd in auteurs- en mediarecht. Hij volgt Carlo GEPTS op, die op 1 december 1989 uit zijn functie werd ontslagen wegens 'conflicten over het beleid van de televisiezender'. Intussen onderzoekt Gepts in opdracht van TF1 de mogelijkheden voor een nieuw station op de Nederlandse markt.

*

De NEDERLANDSE OPINIEWEEKBLADEN blijven achteruitgaan. De laatste vijf jaar verloren ze 25% van hun oplage, en hun inkomsten uit advertenties daalden nog meer. Toch zijn de plannen van De Tijd (37.000 ex.) en van de Haagse Post (25.000 ex.) om te fusioneren afgesprongen. Intussen hebben de meeste opinieweekbladen hun inhoud aangepast aan het publiek (minder opiniërende artikelen en probleemreportages) en meer afgestemd op de wensen van de adverteerders. De voornaamste reden van de achteruitgang van de Nederlandse opiniepers ligt bij de uitstekende wekeindbijlagen van kwaliteitskranten als het NRC-Handelsblad en de Volkskrant. Men vermoedt dat de problemen van sommige weekbladen nog zullen vergroten als de NRC met haar geplande wekelijkse kleurenbijlage op de markt zal komen.

*

Begin januari 1990 werd Guy DUPLAT benoemd tot HOOFDREDACTEUR van LE SOIR. Volgens de journalisten van Le Soir is deze benoeming 'in overeenstemming met hun wil om de onafhankelijkheid van hun krant te vrijwaren'. De vorige hoofdredacteur, Yvon Toussaint, nam op 14 november 1989 ontslag uit protest tegen het akkoord dat gesloten werd tussen de meerderheidsaandeelhouders (groep ROSSEL) en de Franse mediamagnaat Robert Hersant, die 40 % van de aandelen bezit.

*

Ondanks het akkoord van de Nederlandse Ministerraad over de wijziging van de MEDIAWET die commerciële televisie mogelijk maakt, staakte de Nederlandse, commerciële zender TV 10 op 6 januari 1990 alle activiteiten. Fusiesprekken met TF 1, NBC, Tros en de uitgeverijen VNU en Elsevier leverden geen resultaten op, zodat de kans dat de zender werkelijk zou gaan uitzenden, wel erg klein was geworden. Intussen sloot Joop van den Ende een contract met RTL-VERONIQUE voor de levering van zijn Nederlandstalige amusementsprogramma's.

*

In de loop van 1989 KWAMEN in totaal 58 JOURNALISTEN OM, waaronder twee landgenoten: Stéphane Steinier van La Nouvelle Gazette en Danny Huwé, verslaggever van VTM, die tijdens de kerstnacht in Boekarest werd neergeschoten. De meeste journalisten werden omgebracht in Latijns-Amerika. De INTERNATIONALE FEDERATIE VAN JOURNALISTEN (IFJ) vindt dat aantal onaanvaardbaar hoog en lanceert een oproep tot internationale ACTIE en een programma voor meer veiligheid voor persmensen. Men zal trachten de leden van de IFJ bewust te maken van de risico's die ze lopen. Er zal een handboek verschijnen met informatie over hulporganisaties en andere instanties die de journalisten kunnen bijstaan als het te gevaarlijk wordt. Het probleem

van de veiligheid van de persmensen zal bovendien aan de orde gesteld worden op congressen van de Verenigde Naties en van de Internationale Arbeidsorganisatie. IFJ-voorzitster M. Doornaert verklaarde dat een absolute veiligheid in dit beroep nooit gegarandeerd kan worden, maar dat de risico's wel beperkt moeten worden. Ze beschouwt het feit dat een journalist wordt gedood, niet alleen als een persoonlijk drama, maar tevens als een aanval op de vrije meningsuiting, de persvrijheid en de democratie.

*

In Italië heerst grote bezorgdheid over de toenemende mediaCONCENTRATIE nu Silvio BERLUSCONI zijn rivaal Carlo DE BENEDETTI heeft verslagen in de strijd om het uitgeversbedrijf MONDADORI. Berlusconi controleert naast drie tv-zenders nu ook een aanzienlijk deel van de pers, waaronder de gezaghebbende krant La Repubblica. Scalfari, stichter van deze krant, verwierp alvast het gezag van Berlusconi en ondnam intussen stappen voor de oprichting van een nieuwe krant, l'Indipendente. De regering van haar kant heeft een ontwerp klaar waardoor een grens aan de concentratie zou worden gesteld.

*

Sinds 28 januari 1990 komt de jonge Britse kwaliteitskrant The Independent ook met een zondagskrant op de markt: THE INDEPENDENT ON SUNDAY. Het blad verschilt nogal met de andere Britse zondagskranten. De openingskatem met nieuws en sport, die op gewoon krantenformaat verschijnt, bevat twee katemen op tabloid-formaat. De eerste (Business on Sunday) brengt hoofdzakelijk economisch en financieel nieuws, terwijl de tweede (The Sunday Review), die in kleur verschijnt, is afgestemd op cultuur en ontspanning.

*

Op 1 februari 1990 werd het eerste VTM-jaar met SUCCES afgesloten. Dit moest blijken uit het jaaroverzicht van de VTM-studiedienst, waarin werd aangetoond dat het vooropgestelde marktaandeel van 20% met ruim 10% werd overschreden. In opdracht van VTM werd door Marketing Unit een onderzoek uitgevoerd naar het profiel van de doorsnee VTM-kijker. Uit dit onderzoek bleek dat het profiel overeen komt met dat van de Vlaamse bevolking. Hiermee reageerde VTM op een onderzoek naar de kijkdichtheid van de VTM-reclameblokken, uitgevoerd door Media Team, waaruit bleek dat VTM minder aantrekkelijk is voor alleenstaanden, jongeren tussen 15 en 24 jaar, mannen, Antwerpenaars, Brusselaars en hogere sociale groepen.

Alhoewel VTM zich niet wil inlaten met politiek, liet zij toch een enquête houden over de politieke gezindheid van haar kijkers. Uit de resultaten bleek dat vooral CVP- en SP-gezinden op VTM afstemmen, terwijl de groenen en de VU-aanhangers de zender links laten liggen. De liberalen behoren tot de middelmaat.

*

Ook in PORTUGAL werd het licht op groen gezet voor nationale, PRIVATE TELEVISIE. Premier Silva maakte begin februari bekend dat twee nieuwe televisieverenigingen een vergunning zullen krijgen, wat het einde betekent van het omroepmonopolie van de openbare televisie, RTP. Sinds het doorbreken van het publieke televisie-monopolie in SPANJE deze zomer, zijn al twee van de drie mediagroepen die een licentie verwierven voor de uitbating van een nationale, PRIVATE TELEVISIE, gestart met uitzenden. ANTENA 3 was voor het eerst te zien op 25 januari, terwijl TELECINCO startte op 3 maart. De derde licentiehouder, de betaalomroep CANAL PLUS, kampt nog met moeilijkheden en vroeg de regering om uitstel.

*

Onder de titel FEELING verscheen op 1

februari 1990 het eerste nummer van een nieuw Vlaams vrouwenblad. Het wordt uitgegeven door de TUM (Tijdschriftenuitgeversmaatschappij) en is een zusterblad van Flair. In feite richt het zich naar de iets oudere vrouw die Flair "ontgroeid" is, een "behoorlijke opleiding genoot, getrouwd is en kinderen heeft, veelal deeltijds werkt en beïnvloed is door het rollenpatroon van de jaren zestig en zeventig". Feeling is een "lifestyleblad", dat om de veertien dagen verschijnt en een startoplage had van 85.000 exemplaren.

*

Begin februari probeerde het Vlaamse weekblad HUMO een plaatsje te veroveren op de NEDERLANDSE MARKT. Het stootte daarbij echter op zwaar verzet van de Nederlandse omroepbladen, die hun monopolie inzake informatie over tv-programma's bedreigd zagen. In het verzuilde Nederlandse omroepstelsel draait alles immers rond het aantal leden (of het aantal abonnementen op de omroepgids) van een omroepvereniging. Er werd zelfs mee bedreigd de Vlaamse media geen informatie over tv-programma's meer door te spelen. Hoofdredacteur G. Mortier van HUMO vindt dat de Nederlanders ten onrechte bang zijn: HUMO zou immers in kleinere oplage en tegen een hogere prijs dan de omroepbladen op de Nederlandse markt komen.

*

De BERT LEYSENPRIJS voor televisie, die dit jaar was voorbehouden voor documentaire programma's, ging naar Panorama. De jury had vooral waardering voor 'de volgehouden inspanning van de programmamakers om in een aantrekkelijke televisievorm genuanceerde en verhelderende achtergrondinformatie aan te bieden over vaak controversiële thema's'.

*

De PRIJS van de TV-KRITIEK 1989 werd toegekend aan Lucas Vander Taelen 'we-

gens de volgehouden inspanning van deze reporter-filmer, om op een heel eigen, soms eigenzinnige manier de werkelijkheid in beelden te vangen'.

*

De KLOKKE ROELANDPRIJS voor het beste radioprogramma ging naar de documentaire *The Sound of Speed* van Flor Stein. Dit programma werd gelauwerd 'voor de aangrijpende manier waarop de programmamaker inpikt op de prangende actualiteit van de weekend-ongelukken met jongeren'.

*

De BRT ziet vanaf 1990 haar inkomsten stijgen. In overeenstemming met het Vlaamse regeerakkoord krijgt de BRT een vast percentage (51,5 %) van het KIJK- en LUISTERGELD, waardoor de dotatie voor 1990 met bijna 160 miljoen frank wordt verhoogd, wat neerkomt op 6,452 miljard frank. Bovendien keurde de Vlaamse regering op 28 februari 1990, ondanks het protest van de lokale radio's, een ontwerpdecreet goed waardoor RECLAME op de BRT-RADIO mogelijk wordt.